

Davacılar ve Yürütmenin

Durdurulmasını İsteyenler

: 1- Ekoloji Kolektifi Derneği

Vekili

: Av. Hülya Yıldırım

Farabi Sok. No:24/16 Kavaklıdere

Çankaya/ANKARA

2- TMMOB Mimarlar Odası

Vekili

: Av. Berna Çelik

Kızılay Mah. Konur Sok. No:4/2 Çankaya/ANKARA

3- Arkeologlar Derneği

Kale Mah. Kurnaz Sok. No:5/1-2 Altındağ/ANKARA

Davalı

: Kültür ve Turizm Bakanlığı - ANKARA

Vekili

: Av. Mehtap Genç Gökçek - Aynı yerde

İstem Özet

: 18.01.2017 günlü, 29952 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 29.12.2016 günlü, 662 sayılı I. ve II. Derece Arkeolojik Sitlerde Güneş Enerji Santrali Kurulması İlke Kararının; Anayasanın 63. maddesine, 2863 sayılı Kanuna, 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna, Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesine, Venedik Tüzüğüne, eşitlik ilkesine ve arkeolojik sitle koruma ve kullanma koşullarına ilişkin esas norm niteliğindeki 658 sayılı İlke Kararına aykırı olduğu; güneş enerji santrallerinin kurulumu için yapılması gereken uygulamaların arkeolojik kalıntılara zarar vereceği ve bir arkeolojik çalışmada katmanlar ve düzlemlerindeki buluntuların birlikte değerlendirilme şansının bu uygulamalarla ortadan kalkacağı; ilke kararında geçen "Bakanlığın bilimsel kazı planlamadığına ilişkin görüşü" ibaresinin hukuki belirlilik ilkesi, kamu hizmeti ve koruma anlayışına aykırı olduğu ve bilimsel kazı planlanmamış alanlarda var olan kültür varlığı potansiyelinin, yani toprak altının korunmayarak idare tarafından kolluk görevinin ihlal edildiği iddialarıyla iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti

: Bir yerde kazı planlanmamasının, o alanda mutlaka güneş enerji santraline izin verildiği anlamını taşımadığı, iptali istenen ilke kararında, kazı planlanmadığına ilişkin görüş alındıktan sonra güneş enerji santrallerinin (GES) koruma bölge kurullarının görüşüyle kurulabileceğinin belirtildiği; GES'lerin kurulumuyla ilgili fiziksel uygulamaların her birinin Müze Müdürlükleri denetiminde gerçekleştirileceği, faaliyet sürecinde ise Müze Müdürlüklerinin aylık periyotlarla alanı inceleyeceği, aykırı bir uygulamanın ya da arkeolojik alana zarar verildiğinin tespit edilmesi halinde aykırı uygulamanın durdurulacağı ve konunun değerlendirilmek üzere yetkili koruma bölge kuruluna gönderileceği, dolayısıyla ilke kararının bu alanlarda tahribata ve aykırı uygulamalara karşı sıkı bir denetim öngördüğü; GES'lerin süresini tamamlaması sonrasında tesis sahiplerince ilgili Müze Müdürlüğü denetiminde kaldırılmasına ve alanın eski haline getirildiğine dair teknik rapor hazırlanarak ilgili koruma bölge kurulu müdürlüğüne iletilmesine ilişkin hüküm ile üzerinde GES kurulan arkeolojik sitle uzun vadede silüetinin ve çevresi ile etkileşiminin tahrip olmasının engelleneceği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi : Burcu Başak Duran

Düşüncesi

: Yürütmenin durdurulması isteminin kabulü gerektiği düşünülmektedir.



TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince işin gereği görüşüldü:

Dava, 18.01.2017 günlü, 29952 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 29.12.2016 günlü, 662 sayılı I ve II. Derece Arkeolojik Sitlerde Güneş Enerji Santrali Kurulması İlke Kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılmıştır.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde sit; "tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlar" olarak tanımlanmıştır.

13.10.1999 gün ve 23845 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin 1. maddesinde, "1. İşbu Sözleşmenin (gözden geçirilmiş) amacı, Avrupa'nın ortak anı kaynağı olduğu kadar, bilimsel ve tarihî araştırma gereci olarak da **arkeolojik mirası korumaktır.**

2. Bu amaçla :

- i) Korunması ve incelenmesinin, insanlığın ve doğal çevre ile ilişkilerinin tarihindeki gelişimin saptanmasının sağlayacağı;
- ii) Başlıca bilgi edinme yollarının kazı ve keşiflerden olduğu kadar insanlığı ve çevresini ilgilendiren diğer araştırma yöntemlerinden oluştuğu;
- iii) **Tarafların yetkisi altındaki her çeşit mekânda bulunan, tüm kalıntılar, varlıklar ve insanlığın geçmiş varlığının diğer izleri arkeolojik mirasın öğeleri kabul edilirler.**

3. **Yapılar, inşaatlar, mimarî eser grupları, açılmış sit alanları, taşınır varlıklar, diğer tür anıtlar ve bunların çevresi, ister toprakta ister su altında bulunsunlar, arkeolojik mirasa dahildirler.**" hükmüne; 2. maddesinde, "Taraflardan her biri, kendine özgü usullere göre, arkeolojik mirasın korunması için aşağıdaki hususları öngören bir yasal rejimi uygulamaya koymayı taahhüt eder: ... ii) **Maddî izlerin gelecek kuşaklar tarafından incelenmek üzere korunması için, toprak üstünde ya da su altında görünür bir kalıntı olmasa bile,** arkeolojik rezerv alanları oluşturulması, ..." hükmüne; 4. maddesinde, "Taraflardan her biri, duruma göre aşağıdaki hususları da öngörecektir biçimde, arkeolojik mirasın fizikî koruma önlemlerini yürürlüğe koymayı taahhüt eder : 1. **Arkeolojik rezerv bölgeleri teşkiline ayrılmış alanların kamu makamlarınca iktisabı veya diğer uygun yollarla korunması;** ..."; 5. maddesinde, "Taraflardan her biri aşağıdaki hususları sağlamayı taahhüt ederler : ... 2. Arkeologlar, şehirciler ve inşaatçılar arasında sistemli bir danışma mekanizması oluşturmak suretiyle: i) **Arkeolojik mirası tahrip etmesi muhtemel olan yapılanma planlarının değiştirilmesini; ...sağlamak;**" hükümlerine yer verilmiştir.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun, işlem tarihinde yürürlükte bulunan, 05.11.1999 günlü, 658 sayılı Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları İlke Kararında, arkeolojik sit, "insanlığın varoluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanlar" olarak tanımlanmış ve aynı ilke kararında, "Arkeolojik Sitlerde Koruma ve Kullanma Koşulları: Bu bölümde yapılan derecelendirme arkeolojik sitlerin taşıdıkları önem ve özelliklerinin yanısıra alanda uygulanacak koruma ve kullanma koşullarını kapsar.

1) **I. Derece Arkeolojik Sit: Korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen**



T.C.
DANIŞTAY
ONDÖRDÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2017/859

korunacak sit alanlarıdır.

Bu alanlarda, kesinlikle hiçbir yapılaşmaya izin verilmemesine, imar planlarında aynen korunacak sit alanı olarak belirlenmesine, bilimsel amaçlı kazıların dışında hiçbir kazı yapılamayacağı" belirtilmiş, ancak; bu fıkranın a, b, c, ç, d, e ve f bentlerinde, resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu durumlarda yapılacak alt yapı uygulamaları, yalnızca sınırlı mevsimlik tarımsal faaliyetlerin devam edebileceği, bu alanlardaki umuma açık mezarlıklarda sadece defin işlemlerinin yapılabileceği gibi hususlar düzenlenmiş, sonrasında, "2) II. Derece Arkeolojik Sit: Korunması gereken, ancak koruma ve kullanma koşulları koruma kurulları tarafından belirlenecek, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanlarıdır.

Bu alanlarda, yeni yapılaşmaya izin verilmemesine, ancak;

- Günümüzde kullanılmakta olan tescilsiz yapıların basit onarımlarının yürürlükteki ilke kararı doğrultusunda yapılabileceğine,
- I. derece arkeolojik sit koruma ve kullanma koşullarının a, b, c, ç, d, e, f maddelerinin geçerli olduğuna,** " kurallarına yer verilmiştir.

Dava konusu Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 29.12.2016 günlü, 662 sayılı I ve II. Derece Arkeolojik Sitlerde Güneş Enerji Santrali Kurulması İlke Kararında ise, güneş enerji santrallerinin höyük, tümülüs ve Bakanlıkça düzenlenmiş ziyarete açık ören yerleri ile bilimsel kazı yapılan sitlerde kurulamayacağı, bunun dışındaki sit alanlarında ise Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın alanda bilimsel kazı planlanmadığına ilişkin görüşü alındıktan sonra koruma bölge kurulunun görüşüyle kurulabileceği; yüzeyde taşınmaz kültür varlığı bulunmayan sitlerde kurulabileceği, ihtiyaç duyulan dolgu uygulamalarının, güneş enerji panellerinin yerleştirilmesinin, her türlü kablolama işleminin, enerji nakil hatlarının ve yapılacak diğer uygulamaların kültür varlıklarına (kültür katmanlarına) zarar vermeden yapılabileceği, tesis sahiplerince güneş enerji santrallerinin bulunduğu alandaki kültür varlıklarının korunmasının sağlanması, güneş enerji santrallerine ilişkin uygulamaların ilgili müze müdürlüğü denetiminde gerçekleştirilmesi, güneş enerji santrallerinin faaliyeti süresince ilgili müze müdürlüğüne altı aylık periyotlar ile alanın incelenmesine, aykırı uygulamanın bulunması veya arkeolojik alana zarar verilmesinin tespit edilmesi durumunda aykırı uygulamanın durdurulması ve konunun değerlendirilmek üzere ilgili koruma bölge kuruluna iletilmesi, güneş enerji santrallerinin süresini tamamlaması sonrasında tesis sahiplerince ilgili müze müdürlüğü denetiminde kaldırılması ve alanın eski haline getirildiğine dair teknik raporun hazırlanarak ilgili koruma bölge kurulu müdürlüğüne iletilmesi, güneş enerji santrali yapılan arkeolojik sitlerde yapılacak her türlü uygulama öncesi ilgili koruma bölge kurulundan izin alınması öngörülmüştür.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; toprakta ve su altında bulunan her çeşit kalıntı, varlık, insanlığın geçmiş varlığının diğer izleri, yapılar, inşaatlar, mimarî eser grupları, açılmış sit alanları, taşınır varlıklar, diğer tür anıtlar ve bunların çevresinden oluşan arkeolojik mirasın, toprak üstünde ya da su altında görünür bir iz olmasa bile korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasının yasal bir yükümlülük olduğu; 1. ve 2. derece arkeolojik sit alanlarının ise, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanları olup, bu alanlarda, 658 sayılı ilke kararında belirtilen istisnalar dışında hiçbir yapılaşmaya izin verilemeyeceği; bir diğer deyişle, söz konusu alanlarda mutlak yapılaşma yasağının öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; I. ve II. derece arkeolojik sitlerde, güneş enerji santralleri (GES) kurulması ve ağaç dikimine izin verilmesine ilişkin taleplerin, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 658 sayılı Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları İlke



T.C.
DANIŞTAY
ONDÖRDÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2017/859

Kararı kapsamında değerlendirilmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığınca çalışmalara başlanıldığı; bu çalışmalar kapsamında, Kültür Varlıkları Müzeler Genel Müdürlüğünce, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğüne hitaben yazılan 08.11.2016 günlü, 199121 sayılı yazıda, GES'lerin toprağa ve arkeolojik verilere etkisi konusunda (alanda yapılması gereken inşai ve fiziki uygulamalar) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının görüşünün sorulduğu; söz konusu yazıya istinaden, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğünce verilen 09.12.2016 günlü, 32108 sayılı cevapta, GES'lerin sabit açılı veya güneşi takip eden hareketli sistemler şeklinde kurulabildiği; mevzuat gereği 1 MW kurulu güçteki kristal silikon teknolojiye sahip sabit sistemlerin azami 20.000 m², hareketli sistemlerin azami 45.000 m² alana kurulmasına izin verildiği; arazilerin, panellerinin montajına uygun hale getirilmek için tesviye işleminden geçirilebildiği; panelleri üzerinde bulunduran taşıyıcı yapının zemine montajının toprak yapısına göre (yumuşak toprak, kıraç toprak, kaya vb.) değişiklik gösterdiği; yumuşak toprak yapısına sahip arazilerde 2 m'ye yakın derinliklere kazık çakılabilmekte iken kaya zeminlerde, patlatma usulüyle, taşıyıcı ayakların zemine yerleştirileceği delikler açılmasının gerekebileceği; ayrıca kabloların yeraltından geçirilebilmesi için toprak içerisine kazı yapılabilirdiği; ilke kararında yapılacak düzenlemede GES'lerin kurulumu ile ilgili bahsi geçen iş ve işlemlerin göz önünde bulundurulması hususunun önem arz ettiği; ayrıca, GES'lerin yer seçimi ile ilgili ülkemizde sitler dışında oldukça fazla uygun arazi bulunduğunun da belirtildiği; konuya ilişkin olarak, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 22.11.2016 günlü, 660 sayılı İlke Kararı ile "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05.11.1999 tarih, 658 sayılı Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları İlke Kararının; arkeolojik sitlerde güneş enerji santralleri kurulması ve ağaç dikimine izin verilmesine ilişkin taleplerin değerlendirilmesi sonucunda, söz konusu taleplerin Kültür Varlıkları Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulacak bir komisyon tarafından incelenerek, hazırlanacak rapor doğrultusunda yeniden değerlendirilmesine" karar verildiği; karar gereği Genel Müdürlük makamının 01.12.2016 tarih, 214404 sayılı oluru ile oluşturulan Komisyon tarafından 06.12.2016 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda, arkeolojik sitlerde GES kurulmasına ilişkin taslak bir ilke kararının oluşturulduğu ve kültür varlığına zarar vereceği hususu göz önünde bulundurulmuş ve I. ve II. derece arkeolojik sitlerde ağaç dikiminin uygun olmadığı kanaatine varıldığı; oluşturulan taslağın incelenmesi sonucunda, Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 29.12.2016 günlü, 662 sayılı kararı ile I. ve II. Derece Arkeolojik Sitlerde Güneş Enerji Santrali Kurulması İlke Kararının alındığı; bu kararın iptali istemiyle de bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğünün 09.12.2016 günlü, 32108 sayılı yazısında, **GES'lerin kurulumu ile ilgili iş ve işlemler;** panellerin montajına uygun hale getirilebilmesi için **arazilerin tesviyesi,** panelleri üzerinde bulunduran taşıyıcı yapının zemine montajı için, toprak yapısına göre, **yumuşak toprak yapısına sahip arazilerde 2 m'ye yakın derinliklere kazık çakılması,** kaya zeminlerde ise, **patlatma usulüyle, taşıyıcı ayakların zemine yerleştirileceği delikler açılması,** enerji nakil hatlarının ve kabloların yeraltından geçirilebilmesi için **toprak içerisine kazı yapılması** olarak sayılmıştır. Söz konusu inşai ve fiziki müdahalelerin, Koruma Bölge Kurullarının izin ve denetiminde yapılsalar dahi, son derece yoğun arkeolojik kalıntılar barındıran I. ve II. derece arkeolojik sit alanlarında herhangi bir tahribata yol açmadan yapılmasının mümkün olmadığı; bu alanlarda GES inşasına izin veren dava konusu ilke kararının da, bu anlamda, Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin, yukarıda belirtilen arkeolojik mirasın korunarak gelecek kuşaklara aktarılmasına ilişkin hükümlerine aykırılık teşkil ettiği açıktır. Öte yandan; bir alanın, I. ve II. derece arkeolojik sit alanı olarak belirlenmiş olması, o alanda belli



T.C.
DANIŞTAY
ONDÖRDÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2017/859

bir yoğunluğun üzerinde arkeolojik kalıntının halihazırda tespit edilmiş olduğunu göstermekte; arkeolojik kalıntılar ise, ait oldukları tarihi devirlerin sırasına göre, toprak altında, katmanlar halinde bulunmakta ve sadece dikey değil, yatay bir düzlemde de yayılım göstermektedir. Kimi zaman belli bir alanda yer alan tüm katmanların ortaya çıkarılması, onlarca yılı aşan kazı çalışmaları sonunda ancak mümkün olabilmekte; toprak üstünde görünür bir kalıntı bulunmaması ise, söz konusu alanda toprak altında da arkeolojik kalıntı bulunmadığı anlamına gelmemektedir. Buna rağmen; dava konusu ilke kararında, güneş enerji santrallerinin, ... bilimsel kazı yapılan sitler dışındaki sit alanlarında ve Kültür ve Turizm Bakanlığının alanda bilimsel kazı planlanmadığına ilişkin görüşü alındıktan sonra ya da ... yüzeyde taşınmaz kültür varlığı bulunmayan sitlerde kurulabileceğine ilişkin kurallara yer verilmesi, söz konusu ilke kararı alınırken, uluslararası sözleşmeler ve kanunlar ile düzenlenerek, güvence altına alınan koruma yükümlülüğü ve yaklaşımından uzaklaşmadığını göstermektedir. Zira, belirli bir bölgenin arkeolojik kalıntı barındırıp barındırmadığının ortaya konulabilmesi açısından, o bölgede bilimsel kazı planlanmasının ya da yüzeyde taşınmaz kültür varlığı bulunmasının tek başına kriter teşkil etmediği açıktır.

Bununla birlikte, işlem tarihinde yürürlükte bulunan 658 sayılı İke Kararı ile arkeolojik sitlerin koruma ve kullanma koşullarına ilişkin temel ilkeler ortaya konmuş ve yukarıda belirtilen koruma yükümlülüğü ve anlayışının doğal bir sonucu olarak, I. ve II. derece arkeolojik sitlerde mutlak yapılaşma yasağı öngörülmüştür. Dava konusu ilke kararı, I. ve II. derece arkeolojik sit alanlarında güneş enerji santralleri kurulmasına izin vermesi sebebiyle, 658 sayılı İke Kararına da aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesinin 2. fıkrasında sayılan koşulların gerçekleşmiş olduğu anlaşıldığından, 29.12.2016 günlü, 662 sayılı I. ve II. Derece Arkeolojik Sitlerde Güneş Enerji Santrali Kurulması İke Kararına yönelik yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne, bu kararın tebliğini izleyen (7) gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna itiraz edilebileceğinin duyurulmasına, 22/06/2017 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi.

Başkan
Levent
ARTUK

Üye
Ahmet
ARSLAN

Üye
Mehmet Ali
CERAN
(X)

Üye
Osman
TURAL

Üye
Mahmut
BALLI
(X)



KARŞI OY (X):

Dava konusu ilke kararının kabul edilmesi ile, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun, arkeolojik sitlere ilişkin genel düzenlemeler içeren, 05.11.1999 günlü, 658 sayılı Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları İlke Kararının çelişki arz eden hükümlerinin yürürlükten kaldırılmış olduğu ve dava konusu ilke kararda öngörülen önlemlerin, arkeolojik mirasın korunması açısından yeterli olduğu kanaatine ulaşılmış olup; olayda, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesinin 2. fıkrasında sayılan koşulların gerçekleşmemiş olduğu anlaşıldığından, dava konusu ilke karara yönelik yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği oyuyla çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Üye
Mehmet Ali
CERAN

Üye
Mahmut
BALLI

Aslı Gibidir
Mahmut Ballı





T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

Sayı : 89020567.603.641.04.2017-511 / 104810

24.05.2017

DANIŞTAY 14.DAİRESİ BAŞKANLIĞINA

Dosya Esas No: 2017/859

Cevap Veren (Davalı) : Kültür ve Turizm Bakanlığı Ulus / ANKARA

Vekili : Av. Mehtap GENÇ-Aynı Adres
I.Hukuk Müşaviri- Ahmet Nuri EKİCİ -Aynı Adres

Karşı Taraf (Davacı) : 1- Ekoloji Kollektifi Derneği

Vekili: : Av.Hülya YILDIRIM

2- TMMOB Mimarlar Odası

Vekili : Av. Berna ÇELİK

3- Arkeologlar Derneği

T.Konusu : Dava dilekçesinde ileri sürülen iddialara ve yürütmenin durdurulması talebine karşı cevaplarımızın arzından ibarettir.

Tebliğ Tarihi : 03/05/2017

Cevaplarımız : Dava, 29/12/2016 tarihli ve 662 sayılı ilke kararının 05/11/1999 tarihli ve 658 sayılı ilke kararı ile çeliştiği gerekçesiyle iptali istemiyle açılmış ise de bu istek hukuki dayanaktan yoksundur. Hukuki dayanaktan yoksun iş bu davanın reddi gerekmektedir.

658 sayılı ilke kararında I. derece arkeolojik sitler "korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanlarıdır." şeklinde tanımlanmaktadır. Bununla birlikte bu ilke kararında bazı istisnalar da tanımlanmıştır. Örneğin; I. ve II. derece arkeolojik sit alanlarında resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu durumlarda yapılacak alt yapı uygulamaları için müze müdürlüğünün ve varsa kazı başkanının görüşüyle konu koruma bölge kurulunca değerlendirilebilmektedir. İptali istenen 29/12/2016 tarihli ve 662 sayılı ilke kararında kamu yararı doğrultusunda 658 sayılı ilke kararının I(a) bendinde açıklanan zorunlu altyapı uygulamaları gibi değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

662 sayılı ilke kararının "...Güneş enerji santrallerinin höyük, tümülüs ve Bakanlıkça düzenlenmiş ziyarete açık ören yerleri ile bilimsel kazı yapılan sitler de kurulamayacağına, bunun dışındaki sit alanlarında ise Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın alanda bilimsel kazı planlanmadığına ilişkin görüşü alındıktan sonra koruma bölge kurulunun görüşüyle kurulabileceğine" hükmü ile dava dilekçesinde bilimsel kazı yapılmayacağına dair görüşün varlığının bu alanları güneş enerji santrali faaliyetlerine açık hale getireceği, I. ve II. derece arkeolojik sitler için sınırlı sayılmış faaliyetlere aykırılık taşıyacağı gibi bilimsel kazı planlanmadığına ilişkin görüşün hangi şart ve niteliklere dayandığının belirtilmemiş olmasının hukuki belirlilik ilkesine aykırı olduğu ifade edilmektedir.



T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

Ancak bir yerde Bakanlığımızca kazı planlanmaması, o alanda mutlak güneş enerji santraline izin verildiği anlamı taşımamaktadır. İptali istenen ilke kararında, kazı planlanmadığına ilişkin görüş alındıktan sonra güneş enerji santrallerinin koruma bölge kurulunun görüşüyle kurulabileceği hususu belirtilmiş olup bu tür alanlarda güneş enerji santrali kurulabilmesi için koruma bölge kurulu görüşü alınması zorunludur.

Dava dilekçesinde bazı höyüklerin, üzerindeki tarımsal faaliyet nedeniyle algılanabilirliğini yitirdiği, bu sebeple höyük niteliği tespit edilmemiş sitlerde güneş enerji santrali uygulamalarına izin verilmesinin muhtemel ve kaçınılmaz bir durum olduğu ifade edilerek bu durumun arkeolojik tahribatları beraberinde getireceği ifade edilmektedir.

Bakanlığımıza bağlı müze ve koruma bölge kurulu müdürlüklerince, arkeolojik sitlerin tespiti aşamasında kültür varlıkları zarar görmüş olsa bile kültür varlıklarının niteliği kayıt altına alınmaktadır.

Dava dilekçesinde 662 sayılı ilke kararının "...Güneş enerji santrallerinin, yüzeyde taşınmaz kültür varlığı bulunmayan sitlerde kurulabileceğine, ihtiyaç duyulan dolgu uygulamalarının, güneş enerji panellerinin yerleştirilmesinin, her türlü kablolama işleminin, enerji nakil hatlarının ve yapılacak diğer uygulamaların kültür varlıklarına (kültür katmanlarına) zarar vermeden yapılabileceğine..." hükmü ile ilgili olarak; özetle alanda yapılabilecek fiziksel uygulamalar açıklanarak bu uygulamaların arkeolojik değerlere zarar vereceği ifade edilmektedir.

Dava dilekçesinde belirtilen fiziksel uygulamaların tümü iptali istenen 662 sayılı ilke kararı uyarınca müze müdürlüğü denetiminde gerçekleştirilecek, bununla beraber enerji santrallerinin faaliyeti süresince ilgili müze müdürlüğünce altı aylık periyotlar ile alan incelenecek, aykırı uygulamanın bulunması veya arkeolojik alana zarar verilmesinin tespit edilmesi durumunda aykırı uygulamanın durdurulacak ve konu değerlendirilmek üzere ilgili koruma bölge kuruluna iletilecektir. Dolayısıyla 662 sayılı ilke kararıyla bu tür alanlarda tahribata ve aykırı uygulamalara karşı sıkı bir denetim sağlanmaktadır.

29/12/2016 tarihli ve 662 sayılı ilke kararında yer alan "...Güneş enerji santrallerine ilişkin uygulamaların ilgili müze müdürlüğü denetiminde gerçekleştirilmesine, güneş enerji santrallerinin faaliyeti süresince ilgili müze müdürlüğünce altı aylık periyotlar ile alanın incelenmesine, aykırı uygulamanın bulunması veya arkeolojik alana zarar verilmesinin tespit edilmesi durumunda aykırı uygulamanın durdurulmasına ve konunun değerlendirilmek üzere ilgili koruma bölge kuruluna iletilmesine..." hükmünün kültür varlıklarının korunması ve denetlenmesi için yeterli olmadığı belirtilmekte, müze müdürlüklerinin bu denetimlerin yapılabilmesi için yeterli personel ve zaman sahip olmadığı ifade edilmekte ve 6 aylık periyotların yeterli olmadığına değinilmektedir.

Oysaki, davacı kuruluşların müze müdürlüklerinin personel sayısı ve zamanına ilişkin yaklaşımı varsayımsal ve temelden yoksundur. Bakanlığımıza bağlı müze müdürlükleri mevzuatımızın verdiği görev ve yetkileri yerine getirmektedir. Bununla birlikte yukarıda bahsedilen denetimler sitlerle ilgili her türlü fiziki uygulamayı içermekte, herhangi bir aykırı uygulama yapılması halinde 2863 sayılı yasanın ilgili maddeleri uyarınca cezai işlem uygulanması gerekmektedir. Bu tür aykırı uygulamaların yapılmaması için 2863 sayılı yasada caydırıcı hükümler bulunmaktadır.



T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

29/12/2016 tarihli ve 662 sayılı ilke kararının "Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi "ne aykırılık teşkil ettiği ifade edilmekte ve anılan sözleşmenin 4. Maddesine yer alan "Arkeolojik rezerv bölgeleri teşkiline ayrılmış alanların kamu makamlarınca iktisaba veya uygun yollarla korunması" hükmüne atıfta bulunulmakta, ayrıca "Venedik Tüzüğü'nün 7. Maddesinde yer alan "Bir anıtın tanıklık ettiği tarihin ve içinde bulunduğu ortamın ayrılmaz bir parçasıdır. Kültür varlığının tümünün, ya da bir parçasının başka bir yere taşınmasına - anıtın korunması bunu gerektirdiği, ya da çok önemli ulusal veya uluslararası çıkarların bulunduğu durumlar dışında - izin verilmemelidir, hükmüne atıfta bulunulmuş ve anıtın çevresiyle birlikte korunması gerektiği ifade edilmiştir.

İptali istenen ilke kararında güneş enerji santrali uygulamaları yapılabilmesi için korumaya yönelik şartlar getirilmiş olup bu şartlar yukarıda açıklanmıştır. Ayrıca "Güneş enerji santrallerinin süresini tamamlaması sonrasında tesis sahiplerince ilgili müze müdürlüğü denetiminde kaldırılmasına ve alanın eski haline getirildiğine dair teknik raporun hazırlanarak ilgili koruma bölge kurulu müdürlüğüne iletilmesine hükmü ile üzerinde güneş enerji santrali kurulan arkeolojik sitelerin uzun vadede silüetinin ve çevresi ile etkileşiminin tahrip olmasını engelleyecektir.

Davacıların dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulması talebine ilişkin olarak; 2577 sayılı İYUK'un 27. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi için, bir arada gerçekleşmesi zorunlu olan iki koşuldan biri olan "açıkça hukuka aykırılık" koşulu dava konusu olayda gerçekleşmediği gibi, davacı tarafça iddia edildiği gibi Bakanlığımızca tesis edilen işlem nedeniyle mevcut hukuki durumda telafisi güç veya imkansız zarara sebebiyet verecek bir değişiklik de meydana gelmemektedir. Bu itibarla yürütmeyi durdurma şartları birlikte gerçekleşmediğinden yürütmeyi durdurma talebi yersiz olup, gerek idari işlemin iptali talebinin, gerekse yürütmeyi durdurma talebinin de reddi gerekmektedir.

Sonuç ve İstem : Yukarıda açıklanan ve ekte sunulan bilgi belgeler ışığında davanın reddine, yargılama giderlerinin ve vekâlet ücretinin (659 sayılı KHK'ye göre) davacıya yükletilmesine karar verilmesini arz ve talep ederim.24/05/2017

Davacı Vekili

Av. Mehtap GENÇ GÖKÇEK

EKLER : İşlem Dosyası(1 adet)